

МАРТ 2022

Тошкент, Ўзбекистон

ЗАМОНАВИЙ ТАЪЛИМДА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР: ФИЛОЛОГИЯ ВА ПЕДАГОГИКА СОҲАСИДА ЗАМОНАВИЙ ТЕНДЕНЦИЯЛАР ВА РИВОЖЛАНИШ ОМИЛЛАРИ

МАТЕРИАЛЛАР ТЎПЛАМИ

ХАЛҚАРО | ИЛМИЙ-АМАЛИЙ | МАСОФАВИЙ | КОНФЕРЕНЦИЯ
МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ

МУНДАРИЖА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

Ismatova S.T, Sodiqova B.I. "CHOLIQUSHI" ASARIDA POSTMODERNIZM KO'RINISHLARI VA TAHLILLARI.....	58
Azimova D. O'ZBEK VA INGLIZ BADIY ASAR TARJIMAVIY MUAMMOLARI.....	60
F.F. Boltayev THE PHILOSOPHICAL NATURE OF LANGUAGE IN THE GLOBAL COMMUNICATION SPACE.....	64
Boltayeva M. DEVELOPMENT OF COMMUNICATIVE COMPETENCE IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE FOR PROFESSIONAL PURPOSES.....	67
Immatova M. THE USE OF GAMES IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE AT THE UNIVERSITY.....	69
Jumaeva M. THE IMPORTANCE OF LINGUISTICS IN THE THEORY OF TRANSLATION.....	71
Mamirjonova O' ZULFIYA NIGOHIDA BAHOR.....	74
Norbekova G.M. MUHAMMAD RIZO OGHIYNING "EY, SHO'X, KO'Z-U QOSHINGGA OLAM GADO, MAN HAM GADO" RADIFLI G'AZALIDA BADIY SAN'ATLARNING QO'LLANILISHI.....	77
Obidjonov X.X. RASMIY USLUBNING O'ZIGA XOS ASOSIY XUSUSIYATLARI.....	79
Ochilov B.R, Yaxshiyev Sh.Sh. MAKSUD SHAYKHZODA IS A MULTI-DISCIPLINARY POET.....	81
Pratova G.O' O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA SO'Z VA IBORALARNING SEMANTIK TASNIFI.....	84
Qipchoqova S.F. BOLALAR NUTQINI O' STIRISHDA BOLALAR ADABIYOTINING ROLI.....	86
Muslixiddinova R. SADRIDDIN AYNIY - ZULLISONAYN ADIB.....	88
Yoqubboyeva Sh.T. IQBOL MIRZO SHE'RIYATIDA METAFORALARNING TUTGAN O'RNI.....	90
Xayitova Y. GYOTENING "VERTER"INI O'QIB.....	93
Qurbonova M.J. XURSHID DAVRON IJODI LEKSIK XUSUSIYATLARINING INDIVIDUALLIGI.....	95
Yo'ldoshaliyeva M.Y. "BOBURNOMA"DA KELITIRILGAN IJODKORLAR TAVSIFI.....	97
Ачилова М.Ш. РАНГ КОМПОНЕНТЛИ ТИЛ БИРЛИКЛАРИНИНГ МИЛЛИЙ-МАДАНИЙ ВА КОНЦЕПТУАЛ ХУСУСИЯТЛАРИ (ИСПАН ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИ МАТЕРИАЛИДА).....	99
N.Qurbonova HIKOYA JANRI USTASI.....	102
Суяров А.Б. HEMIS TILI ANTHROPONIMLARINING TARIXIY SHAKLLANIШИ.....	104
Шоназаров А.А. ИМОМ БУХОРИЙ ВА ИМОМ ТЕРМИЗИЙ ФОЙДАЛАНГАН ХАДИСШУНОСЛИК ТЕРМИНЛАРИНИНГ СЕМАНТИК ТАХЛИЛИ.....	107
Якунина А.А. О РОЛИ ЯЗЫКОВОГО ЗНАКА В ПРОЦЕССЕ ИНТЕРПРЕТАЦИИ АКТА МЫСЛИ.....	110
Bobojonov D.J, Sodikova B. I, Ergasheva O'.J. LINGUAPRAGMATIC ASPECTS OF ENGLISH AND UZBEK NEWSPAPER HEADLINES.....	113
Umedova O.S. EVROOSIYO MINTAQASIDA MADANIYATLARARO ALOQANING XUSUSIYATLARI.....	117

HIKOYA JANRI USTASI.

N.Qurbonova
BDU

Annotatsiya: Ushbu tezisda Amerika adabiyotida qisqa hikoya janri ustasi sifatida nom qoldirgan O'Henri ijodining o'ziga xos xususiyatlari haqida so'z boradi, shunindek yozuvchining bir nechta hikoyasi tahlilga tortigan.

Kalit so'z va iboralar: yumor, kinoya, insoniylik, hayotga muhabbat, kutilmagan yakun.

Jahon adabiyotida O' Henri nomi bilan iz qoldirgan mashhur amerikalik adib, kichik hikoya ustasi Uilyam Sidney Porter o'zining o'tkir qalami, jo'shqin fikrlari-yu, yengil yumoristik uslubi va kutilmagan yakunga ega bo'lgan hikoyalari bilan kitobxonlarni o'ziga rom etgan. O' Henri amerika hikoyachiligining o'ziga xos turini yaratgan. Yumorning kuchliligi, kinoya, taqqoslash, parodiya kabi usullarning ko'p ishlatilganligi, muallifning "kichik inson"ga muhabbati, oliyjanoblik va sofdillilikni madh etish kabi xususiyatlar O' Henri hikoyalariga olamshumul shuhrat keltirdi. Uning ko'plab asarlari o'zbek tiliga tarjima qilingan. G'afur G'ulom va Abdulla Qahhor o'zbek hikoyachiligini O' Henri ijodining ilg'or tomonlari bilan boyitganlar. O' Henri o'z asarlarida yuqori tabaqa vakillaridan uzoqlashib, ko'pincha oddiy xalq vakillari hayotini tasvirlagan. U o'z muxlislarini kutilmagan yakunga ega asarlari bilan maftun etgan. Har bir kitobxon asarni o'qish jarayonida uning taxminiy yakuni to'g'risida fikrga ega bo'ladi, ammo O' Henri asarlari yakunini oldindan bashorat qilib bo'lmaydi. Adib har bir asari so'ngida shunday burilish yasaydiki, bu barcha kitob ishqibozlarini hayratda qoldiradi.

O' Henrining dunyoga mashhur kichik hikoyalaridan biri "The gift of Magi" haqida fikr yuritilsa, hikoyaning asosiy qahramonlari Jim va Della Rojdestvo arafasida bir-birlarini xushnud qilish maqsadida sovg'a olish taraddudiga tushib, o'zlari uchun eng qimmatli bo'lgan narsalardan voz kechib, sovg'a xarid qilishadi. Hikoyani o'qish jarayonida kitobxon yosh oilaning yashash sharoitini, bir-biriga bo'lgan mehr-muhabbatini, e'tiborini his qiladi, ammo asarning bu tarzda kulgili va hayratlanarli yakun topishi to'g'risida o'ylamaydi ham. O'zining qimmatli sochlaridan voz kechib, turmush o'rtog'i uchun tilla soatni ilib qo'yadigan platina zanjir xarid qilgan Della va ota-bobosidan meros soatni Della uchun soch tog'nog'ichga sarflagan Jim xarid qilingan sovg'alar endi yaroqsizligidan qayg'uga botishadi. Endi ularda juda ajoyib platina zanjir va qimmatbaho soch to'g'nog'ichi bor edi, ammo shu sovg'alarga munosib soat va soch rojdestvo kuniga bag'ishlab xarid qilingan narsalar uchun qurbonlik bo'lgandi. Yozuvchi hikoya so'ngida o'z xulosasini shunday bayon etadi: "Men bu yerda sizlarga o'zlarining bebaho boyliklarini bir-birlariga aqlga mutlaqo zid bo'lgan yo'sinda fido etgan ikki tentakning sarguzashtini so'zlab berdim. Ammo zamonamizdagi donishmandlarga o'git tariqasida aytib qo'yishim kerakki, barcha tuhfa beruvchilardan eng donishmandi shular edi. Barcha tuhfa baxsh etuvchi va oluvchilar orasida mana shularga o'xshaganlari chinakam donishmandlardir. Afsungarlar ham ana shular". Hikoya yakunida kitobxon qalbini bir - biriga zid tuyg'ular : yengil kulgu va achinish, hayrat va havas egallaydi. O' Henri asarlari mana shu jihati bilan barcha kitob shinavandalarini o'ziga rom etadi.

Adibning kutilmagan yakunga ega asarlari bir vaqtlar uni "Gay de Mopassantga Amerika javobi" nomini olishiga sabab bo'lgan. Uilyam Sidney Porterning o'zbek ahliga "Ishbilarmon kishilar" nomi bilan mashhur bo'lgan hikoyasi " The Ransom of Red Chief" ham ana shunday o'ziga xos jihati bilan tomoshabinlarning qalbidan o'rin egallagan. Bu hikoya pul undirish maqsadida 10 yoshli bolani o'g'irlab ketgan ikki kishining sarguzashtlarini

bayon qiladi. Yozuvchi bu hikoya orqali qora niyatli qahramonlardan "o'ch oladi". Pul undirishni maqsad qilgan qaroqchilar, asar so'ngida shumtaka bolani olib ketishi uchun uning otasiga ikki yuz ellik dollar miqdorida pul berishga majbur bo'lishadi. O'g'irlangan bola aqlga sig'mas darajada sho'x bo'lib, o'g'rilarni ming bir balolarga giriftor qiladi. Shunday qilib, adib hikoya qahramonlarini "jazolaydi". Hikoya boshida voqealar rivoji asar oxiriga kelib bu darajada o'zgarib ketishi hech bir kitobxonning hayoliga kelmaydi va aynan shu jihati bilan u barchaga manzur asar hisoblanadi.

O' Henri asarlari chuqur mazmunga egaligi bilan ajralib turadi, u so'zlardan shunchalik unumli foydalanadiki, sanoqli gaplardan tuzilgan matn ham xuddi katta bir kitob beradigan ma'no kabi kengdir. Yozuvchi o'zining ushbu fazilatini yana bir kichik hikoyasida namoyon etadi : "Haydovchi chekib turgandi, qancha yonilg'i qolganini bilish uchun benzobakka qaradi. Marhum 23 yoshda edi". Bor- yo'gi uchta gapdan iborat bu hikoya kishida hayrat, achinish, afsus hislarini uyg'otadi.

O' Henri o'z hikoyalariida yuksak insoniylik sifatlarini, odamiylik, insonparvarlik kabi beg'ubor tuyg'ularni madh etadi. "The last leaf" hikoyasi o'z umrini bir qizchanning hayotini saqlab qolish maqsadida fido qilgan oliyjanob kishi, uning mardonavor ishi, insonning hayotga bo'lgan umidi va ishonchi haqida yozilgan. Pnevmoniya kasalligiga chalingan bemor hayotining so'nggi kunini derazasidan ko'rinib turgan darxtning qolgan barglari bilan taqqoslaydi. So'nggi barg uzilganda hayoti ham nihoyasiga yetishini kutgan Johnsny ko'zlarini o'sha daraxtdan uzmay yotadi. Buni bilgan do'sti va kekxa rassom uning hayotini saqlab qolish uchun barcha choralarni ko'rishadi. Kekxa rassom derazaga o'sha bir bargi osilib turgan daraxt rasmini chizadi, shu tarzda Johnsny o'sha hali uzilmagan bargdan ruhlanib, sog'aya boshlaydi, ammo pnevmoniya bilan kasallangan rassom tuni bilan derazaga rasm solgani uchun ahvoli og'irlashib, tunda hayotdan ko'z yumadi. U butun umri mobaynida bir maqsad bilan, o'zining shoh asarini yaratish maqsadi bilan yashaydi va Johnsnyning hayotini saqlash maqsadida derazaga chizgan rasmi uning shoh asari bo'ladi. Garchi asar kekxa rassomning vafoti bilan tugasada, kitobxon bundan tushkunlikka tushmaydi, aksincha, hayotga muhabbat kuchayib, inson umri uchun umid qanchalik katta ahamiyatga ega ekanligi haqida o'ylaydi.

O' Henri asarlari aynan shu jihatlari uchun barcha kitobxonlarni maftun etgan, uning asarlari jahon adabiyotida mangu yashaydi.

Adabiyotlar:

- 1.Chisholm, Hugh. "Henry, O". Encyclopedia Britannica, London, 1922.
- 2.O.Henry. "The Gift of Magi". New- York: Higher School Publishing House, 2006.
- 3.O'zbek adabiyoti ensiklopediyasi.
- 4.WWW.Ziyonet.uz